

**NA OVOJ LIVADI DO 2019. BIT ĆE
IZGRAĐENA NOVA ZAGREBAČKA OPERA**

Tajni pakt Zlatar – Bandić

EKSKLUZIVNO

**GLOBUS PRVI
DONOSI DETALJE
POVIJESNOG
DOGOVORA**

PIŠE KORANA SUTLIĆ
SNIMKE BORIS KOVAČEV/CROPIX, DAVOR
PUKLAVEC/PIXSELL I ARHIV GLOBUSA

Dva susreta u dva tjedna, jedan s većom radnom skupinom, drugi gotovo u četiri oka. Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić i ministrica kulture Andrea Zlatar Violić bili su godinama nepomirljivi. No, sjeli su ponovno za stol.

Razlog je transformacija područja industrijskih kompleksa poput Gredelja, Paromlina i bloka Badel – Gorica. Zajedno rade na planu kako u zgradama nekadašnje industrijske proizvodnje smjestiti brojne sadržaje za kulturu i s tim projektima, vrijednom milijune eura, aplicirati za strukturne fondove EU.

Objema stranama poznate su potrebe kulturnih institucija, umjetnika, kreativaca, ali i gradana za novim i kvalitetnijim sadržajima.

Razgovor je inicirao Grad Zagreb i Milan Bandić, a Ministarstvo kulture željno ih je dočekalo.

"Razgovaramo o tri kompleksa nekadašnje industrije u središtu grada kao i o lokaciji Brezje, koje se nalazi dijagonalno od Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog do Nacionalne i sveučilišne knjižnice", govori ministrica Zlatar Violić dok sjedimo u njenoj uredu s velikom slikom Ede Murtića.

"Dakle, razgovaramo o infrastrukturnim potrebama za kulturu i koji bi prostori bili najpogodniji za koju namjenu. Imali smo dva sastanka. Pobjedili smo i sastavili preliminarni popis ključnih objekata. Grad je predložio i koji su prostori industrijske baštine pogodni za koja namjena", objašnjava Andrea Zlatar Violić.

IDJEJE ZA FONDOVE. Ključna za njihovu suradnju je namjera da se aplicira za strukturne fondove, jer trenutak je upravo onaj "koji smo svi očekivali" a koji otvara vrata pa-

metnim i dobro osmišljenim idejama.

No, koje nas to bitne promjene čekaju? O starom kompleksu Paromlina, koji je nedavno skroz čista, razmatrali se kao o gradskoj knjižnici uz koju bi se smjestio i nacionalni centar za knjigu, kompleks Badel – Gorica, pogon nekadašnje destilerije, imat će multifunkcionalnu dvoranu i sadržaje za kulturu mladih, s brojnim otvorenim atelijerima i rezidencijama za umjetnike, "galažama" za bespove, prostorom za izložbe i slično, a nekadašnji tvornica željezničkih vozila Gredelj zamišljen je kao inkubator za dizajn, arhitekturu i IT tehnologije.

Također, planira se gradnja jednog posve novog objekta, suvremene palače na Brezji, na uglu Vukovarske i ulice Hrvatske bratske zajednice, za operu, muzikale, kao i za smještanje edukacijskih sadržaja za plus – od osnovne i srednje škole do plesne akademije. "Sad smo na samom početku, u prvoj fazi priprema za projekte. Radi se na prvim konzervatorskim podlogama. Neki prostori industrijskih hala koje imamo na raspolaganju ne mogu, recimo, biti scenski zbog zadane kvadrature, neki zbog vlaže nisu pogodni

za muzej ili imaju problem sa statikom...", objašnjava ministrica.

Točno, riječ je u ovoj fazi o smještaju sadržaja u zgrade na području nekadašnjih industrijskih zona koje se smatraju spomenicima kulture, ali o ostatak područja tih zona i namjeni ostalih područja još nije bilo govora.

GREDELJA. Prijedlog je da se zaštićene hale kompleksa nekadašnjih strojarica državne željeznice, stave u funkciju za kreativne industrije, za dizajn, arhitekturu i IT tehnologije koji će biti glavni nositelji revitalizacije prostora, uz koje bi se mogao smjestiti i Suvremeni muzej komunikacija, koji će uključiti muzejske sadržaje koji već jesu na ovom području – Muzej željeznice i Muzej pošte.

Gredelj bi mogao imati i manje dvorane za izlaganje projekata, otvorene diskusije, prodaja proizvoda dizajnera i slično. Od ovoj »

SURADNJA
Najpouzdaniji
je inženjer Zlatar
Violić dobrije
na prijedlog obrat
nepredviđenim
angazmanom oko
kulturnih projekata

**Novoj suradnji Grada
Zagreba i Ministarstva
kulture prethodio je jedan
važan moment – napokon
su za lokacije riješeni i
imovinsko-pravni problemi**

SREĐIVANJE ZEMLJIŠNIH KNJIGA

BLOK BADEL

Imat će multifunkcionalnu dvoranu i sadržaje za kulturu mladih, s brojnim atelijerima i rezidencijama za umjetnike (opere, suvremeni radovi nastupaju na blok Badel portugalskih arhitekata Pedroa Nobre i Pedra Pite (drama)

**Dvorana,
ateljerie
galerije i
rezidencije**

» Grad Zagreb i Ministarstvo kulture najavljuju da im je sad glavna ambicija za godinu dana pripremiti projekte za apliciranje

PRVA FAZA

GALERIJA I PAVILJON
Park skulptura svjetla je prvenstveno gradski prostor postaje jedne od najvažnijih točaka. Svaki dio kompleksa financiraju je svaka obitelj ili privatna fundacija

se klastera kreativne industrije očekuje i da ima visok gospodarski učinak.

"Kada smo razgovarali, a s obzirom na mogućnosti, stvorila se osnovna ideja da Gredeži, u glavni, posrune arhitektonsko-dizajnerski prostor za mlade generacije, u poticajnom okruženju. U cijelom segmentu javnosti, arhitektura i dizajn, dvije su danas u svijetu najpriznatije grane kreativnih industrija, a kod nas im nedostaje sustavna potpora", kaže ministrica Zlatar Violica.

Gredeži je dijelom odabran za ove sadržaje i zato što zatvorena industrijska hala nije pogodna za veliki dvoranu, te nije tehnički prikladna recimo za muzej klasičnog tipa ili likovnu gradsku operu.

"USER FRIENDLY" KNJIZNICA. "Nije nam ideja da se nekoga nekamo smjesti i onda se zatvori. Mislimo o svim ovim prostorima kao poticajnim momentima razvoja i promjene Zagreba i Hrvatske, i očekujemo suradnja mnogih. Predloženi projekti mogu promijeniti razvoj grada, jer se kreativna industrija i nove tehnologije vide kao pokretačka sila razvoja grada", objašnjava ministrica Zlatar Violica.

Za Paromlin je glavni prijedlog susreta Bandić - Zlatar da bude Gradska knjižnica, ali ne kao zatvoreni sustav, nego primarno javni prostor, uza sve mogućnosti korištenje novih tehnologija.

To mora biti knjižnica otvorenog modela koja je "user friendly" - primjerice do se djeca igraju kockicama i sjede na tepihu s roditeljima, njihova starija braća i sestre su se razanulima, istovremeno študirati će moći, »

PRIMJER IZ SVIJETA BR. 1

Park skulptura u Seattleu

Seattle Art Museum Olympic Sculpture Park svašten je primjer kako je kvalitetnom gradskom politikom i javno-privatnim partnerstvom jedan dio grada od potpuno zatvorenog prostora postao jedan od najvažnijih njegovih dijelova. Godine 2007. započinje gradnja galerije skulptura i uređenja parka skulptura na otvorenom prostoru. Svaki dio tog kompleksa financirala je određena obitelj ili privatna fundacija, među njima i Bill Gates i Boeing. U parku su izložene skulpture najznačajnijih svjetskih skulptora 20. stoljeća, te mnogo radova poznatih recentnih autora. Tako ondje možemo vidjeti djela Alexandra Caldera, Claesa Oldenburga, Marka di Suverera i još mnogih drugih. Sve skulpture donacije su privatnih vlasnika čija se imena nalaze na natpisima uz njih. Npr. skulptura Typewriter Eraser Claesa Oldenburga došla je iz kolekcije The Paul Allen Family Collection, a The Eagle Alexandra Caldera poklonio je bračni par Jon i Mary Shirley.

2

Inkubator za mlade dizajnere i arhitektere

GREDEŽI Prijedlog je da se zatvorena hala Gredeže izdvoji i stave u funkciju za kreativne industrije, za dizajn, arhitekturu i IT tehnologije, uz koje bi se mogao smjestiti i Sustavni muzej komunikacija, koji će uključiti Muzej željeznice (Glasnik i Muzej pošte

Ako bi na vrijeme dobili novac od EU, projekti bi mogli biti izvedeni do 2019. godine. Naime, kad se odobri novac iz fondova, jedan od uvjeta je brza gradnja

BLISKA BUDUĆNOST

NOVA PUNJICA
Objekt bi trebao biti
suobnovljen i danas
se u njemu nalaze i
društveni sadržaji, kina,
hoteli, stanovi, uređi
i trgovine. Iznos
je dogovoren i jedina
podzemna zgrada

digitalno povezani, učiti u "samostanskim" odjeljcima, netko će u istom prostoru čitati stripove, netko drugi knjige...

Moguća su polemike zbog odlike o smještaju knjižnice u Paromlinu, ali takvo rješenje ne nametnulo najviše zbog same zgrade Paromlina. Naime, postojale su ideje da tu bude opereta ili scena kazališta "Komedia", kao i plan za Muzej domovinskog rata, ali ništa od njih nije priključeno zbog zadanih gabarita zgrade. Zbog statičkih razloga i neadekvatne konstrukcije koja zahtjeva zamak katova ne može ovdje biti veliko funkcionalno kazalište", rekla je ministrica.

U planu je faksimilna rekonstrukcija vanjskih nosivih zidova Paromlina. Zapadno od Paromlina je moguća nova gradnja, jedan podzemni višetažni objekt, s javnom garažom i pjesničkim pasazima.

Kompleks Babel - Gradska najavoreniji je prostor, prema mišljenju Grada Zagreba, za razne umjetničke scene.

KINUMI. Zagrebu je potreban umjetnički rezidencijalni prostor kao i otvoreni atelieri za umjetnike, "garaže" za bendove, sve zajedno za jedan živi prostor. "Babel je već vezan za nezavisnu scenu, koja treba multimedijalno dvorana, posebno namijenjena mladim generacijama. Nezavisna scena je živa, pokretna, dobro je kod takvih prostora ostaviti fleksibilnost prostora. Takav prostor tražit će i nove modele upravljanja, jer se ne smije sve dogoditi da ima jednog nositelja upravljanja, koji onda naplaćuje drugima", kaže Andrea Zlatar.

Unutar glavne zgrade zbog zaštitne prostora treba će projektirati prostor s mobilnim gledalištem. Jer željena konstrukcija onemogućuje fiksnu dvoranu. Nešto poput zgrade novog kazališta u Grazu.

Također, ovdje su moguća dodatna sadržaja poput gastronomskih, ali u inovativnom smislu.

Nova izgradnja predviđena je na južnom, nedovršenom dijelu bloka površine dva hektara.

Buduća namjena industrijskih objekata bi primarno trebala biti u funkciji lokalne zajednice: prostori za programe kulture, sporta, cjeloživotnog obrazovanja, programi za djecu i mlade, ali i ugodni prostori za okupljanje.

Paromlin, Babel i Gređelj sada, građevine i građevinski kompleksi u očajnom stanju, samo narativaju kvalitetu života grada. Novim se dogovorom ne želi samo potaknuti revitalizaciju sada zapuštenih industrijske baštine, nego i značajno utjecati na ukupni razvoj grada.

CENTAR ZA OPERETU I MUZIKALE. Novoj suradnji između Grada Zagreba i Ministarstva kulture RH prethodio je još jedan važan moment - napokon su za spomenute lokacije riješeni i imovinsko-pravni problemi. Ipak, najveća novost dogovora je zgrada za novu operu, muzikale, koncerte na lokaciji na Brezju iz NSK.

"Bilo je otvoreno pitanje što s onima koji je ne mogu uklopiti u ranoindustrijske objekte. Što s manjom scenom za koncerte, novom Operetom, escholaškim pjesničkim centrom, dodatnim prostorima Likovne akademije... Grad Zagreb iznio je prijedlog da bi se za te namjene mogao graditi novi centar na lokaciji Brezje, koja je u vlasništvu Grada. Riječ je budućem velikom mjestu za izvedbene umjetnosti. Ali, kulturna će javnost ovim rješenjem morati prihvatiti i nove modele kojima moraju međusobno surađivati", ističe Andrea Zlatar Viličić.

Ustavni, ideja je da je ta nova palača "produktivni" dvorane Lisinski, te će njih dvije biti povezane podhodom ispunjenom raznim sadržajima.

U projektu treba dalje istražiti tzv. Gopere - recimo da li radi ti dvorane nove Opere su točno ili 500 metara.

"Europa ne daje sredstva za idejne projekte nego za izvedbene. Neke su nove članice, prijašnjih godina, dobile novac samo po idejnim projektima, pa su ih morale vratiti jer nisu ništa realizirali. Danas je ključno - je li je projekt održiv, čak i samodrživ? Micanje kulture od autoreferentnog modela, kao i od pojedinačne izgradnje jednog sadržaja...", objašnjava ministrica.

Očekuje se da prostori za kulturu imaju učinak u raznim smjerovima, od urbanističkih, podizanjem komunalne kvalitete života dijela grada u kojem se nalaze, preko socijalnog učinka, novih radnih mjesta, edukacije...

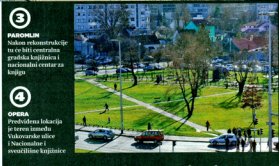

Ukratko, sadržaji za kulturu dat će pozitivan društveni i gospodarski učinak. Dakle, ključne riječi za projekte koji apliciraju kroz kulturu su: kreativnost, inovativnost, gospodarski i socijalni učinci.

Grad Zagreb i Ministarstvo nastojat će da se projekti pripreme za apliciranje za godinu dana. Ako bi se to postiglo, mogaća je realizacija i nešto ranije, do 2018./2019. godine. Kad se odobri novac iz fondova, jedan od uvjeta je brza gradnja.

ETAPE PRIJE SAMOG NASTAVČANJA. Svaka, prvo će biti organizirane javne rasprave s građanima i mogućim budućim korisnicima, potom se mora izgraditi Program za natječaj, koji valja odobriti Skupština Grada. Nakon što stručnjaci Ministarstva kulture, Zavoda za zaštitu spomenika kulture i Ureda za strategiju pripreme podloge tog programa, koji će se na raspijanje urbanističkih planova uređenja i arhitektonske natječaje. Nakon provedenih natječaja, a na temelju rješenja iz prvomnagradenog rade, utvrđuju se urbana pravila i tada se ide u realizaciju, odnosno sljedeći apliciranje za fondove. Uspješno apliciranje donosi od 60 do 85 posto financiranja od strane EU.

No, o kojoj se sumi ukupno radi, nitko nije želio govoriti. Primjerice Biografski muzej Fryderyka Chopina u Varšavi stajao je 81 milijun zlotā (4,50 zlotā = 1 euro), a donacija iz EU iznosila je 30 milijuna zlotā. Zgrada opere i Podlaške filharmonije stajala je 181.863.235 zlotā, a EU donacija iznosila je nešto više od 100 milijuna zlotā.

3
PAROMLIN
Nakon rekonstrukcije tu će biti centralna gradnja knjižnice i nacionalni centar za kulturu

4
OPERA
Predviđena lokacija je brezju između Vukotranske ulice i Nacionalne i sveučilišne knjižnice

U planu je faksimilna rekonstrukcija vanjskih nosivih zidova, a zapadno od Paromlina je moguća i gradnja višetažne podzemne garaže

PLAN ZA PAROMLIN